

Memorial administratief, een ongekende bron betreffende emigratie?

Jan Vanderhaeghe

1870 (tekst in het Frans en Nederlands)

Naamlijst der achterblijvende milicianen der lichte van 1870.

Aan de gemeente besturen.

Mijnheeren,

Ik heb de eer u eenen naamlijst te doen worden van de milicianen der lichte van 1870 welke, tot den werkelijken dienst geroepen zijnde, zich tot de inlijving niet hebben aangeboden, en bij gevolg als achterblijvers moeten aanzien worden, overeenkomstig het art. 153 der wet van 8 januari 1817. Ik verzoek u, Mijnheeren, opzoekingen te willen voorschrijven om deze mannen te ontdekken, en, in geval van ontdekking, ze ter mijner beschikking te stellen.

Antwerpen, den 2 julij 1870

De Gouverneur der provincie
Ridder Ed. Pycke

Deze tekst laat aan duidelijkheid niets te wensen over. Een aantal jongelui heeft helemaal geen zin om x-tijd in het Belgisch leger door te brengen en verkiest dan ook om op één of andere manier te “verdwijnen”. Eén van die manieren is emigreren. Er is blijkbaar vooraleer de gemeente op de hoogte te brengen reeds een eerste onderzoek gebeurd. De ouders hebben bezoek gekregen, ongetwijfeld van de Rijkswacht, met de vraag waarom hun zoon zich niet aangemeld en waar hij dan wel ergens uithangt. Het resultaat (bevindingen) van dit eerste onderzoek vindt men terug in de provinciale memorabelen en werd dus ook ter kennis van de gemeenten gebracht met de vraag verdere opzoekingen te doen.

En wat verklaren de ouders dan wel: dat gaat van dat ze het niet weten, dat hij op zee is, of in Frankrijk (soms met plaatsaanduiding), of in een ander land bijvoorbeeld Amerika. Het is deze laatste groep die ons, in het kader emigratie, interesseert.

De eerste vraag die opborrelt is natuurlijk: hoe betrouwbaar zijn de inlichtingen die de ouders aan de gendarmes gaven die zo ineens voor hun voordeur stonden? Ongetwijfeld gaan zij hun zoon beschermen en best mogelijk dat zij hun ongewenste bezoekers met een kluitje in het riet wegstuurden. Anderen

zullen echter wel correcte inlichtingen verstrekken. En dan nog: zij die wel degelijk vertrokken zijn, zijn niet noodzakelijk geregistreerd. Zeker in de 19de eeuw stond de administratie betreffende emigranten nog in zijn kinderschoenen. Mogelijk hebben zij aangemonsterd als matroos, of niet vanuit Antwerpen vertrokken maar bijvoorbeeld Le Havre of nog eerst oversteken naar Engeland en dan via Southampton.

In deze reeks artikelen verscheen vroeger: “Belgische emigratie naar Verenigde Staten – Index mappen” . Hierin vindt men de familienamen van de dienstweigeraars van alle provincies tot 1913, weliswaar met hiaten. Hieronder volgen en aantal voorbeelden voor West-Vlaanderen en Antwerpen en bovendien een aantal voorbeelden die wel degelijk vertrokken en in Amerika een nieuw bestaan opbouwden.

Een diepgaander onderzoek zou wel eens verrassende resultaten opleveren.

VOORBEELDEN UIT DE PROVINCIE West-Vlaanderen

Jaar	NAAM Voornaam Geboortedatum Beroep	Persoonsbeschrijving	Geboorteplaats Laatste woonplaats	Zoon van: Beroep vader	Bevindingen	
1839	POETEMAN François Joseph 06.05.1817 Zeeman	Aangezicht: rond Front: lang Ogen: grijs Neus: klein Mond: middelmatig Kin: rond Haar en wenkbrauwen : blond	Brugge 1ste kanton Brugge 1ste kanton	Pierre Poeteman en Therese Van Hilderson wonende Brugge	Ingescheept op 28 januari 1839 aan boord met de “Adele” met bestemming Lissabon en Brazilië.	Uitgesteld in 1836, 1837, 1838
1849	COUVREUR Pierre Joseph 28.3.1829 Zeeman	Onbekend	Oostende 7de kanton idem	Pierre Jacob Couvreur en Devaux Marie Jeanne wonende Oostende Werkman	Men veronderstelt dat hij vertrokken is naar Amerika	
1849	VERSCHELDE Engelbert Jacob 19. 09. 1829 Zeeman	Onbekend	Antwerpen 1ste Kanton Oostende 7de kanton	Romain Verschelde en D’Hulster Catharina wonende Oostende Zeiler	Men veronderstelt dat hij vertrokken is naar Amerika	

1853	SCHAKEN Eduard-Marie 01.09.1830 Zeeman	Onbekend	Oostende 7de kanton idem	Jean François Schaken en Jacquemyns Catharina Petronella wonende Oostende. Postbode bij de zeedouane.	Vertrokken naar Antwerpen in 1851, met bestemming New-York en niet teruggekeerd. Men veronderstelt dat hij nog in Amerika is.	
1854	PIERIONS Désiré Antoine 25.08.1834 Zeeman	Onbekend	Brugge 1ste kanton idem	Jaecques Pierions en Braekman Maria Jeanna wonende te Brugge. Hovenier	Men denkt dat hij in Amerika is.	
1855	DECLERCK Francois Laurent 23.01.1834 Zeeman op de lange omvaart	Aangezicht: ovaal Front: laag Ogen: blauw Neus: lang en groot Mond: middelmatig Kin: rond Haar en wenkbrauwen : kastanjebruin	Oostende 7de kanton. idem	Francois Baltazar Declerck en Matton Jeanna Petronella wonende Oostende. Visser	Bevindt zich in Amerika	
1855	VAN BESIEN Philip Jaecques Jean 25.04.1835 Zeeman	Onbekend	Oostende 7de kanton idem	Charles Van Besien (+) en Deco Marie Theresia wonende Oostende	Bevindt zich in Amerika	
1855	DUCHENE Léopold Joseph 06.06.1835 Zeeman	Onbekend	Oostende 7de kanton idem	Duchéné Colette Perpetue Francoise	Bevindt zich in Amerika	
1855	GODDERIS Charles Louis 06. 04.1834 Zeeman	Onbekend	Brugge 1ste kanton idem	Pierre Francois Godderis en De Brouwer Jeanne wonende Brugge. Schrijnwerker	Bevindt zich in Amerika	
1855	DE GRYSE Charles 18.07.1835	Onbekend	Rumbeke nr 44 idem	Jean De Gryse en De Puydt Barbe wonende Rumbeke.	Bevindt zich in Amerika	

				Boodschapper		
1856	JACQUES Augustin 29.09.1834 Landbouwer	Aangezicht: ovaal Front: rond Ogen: bruin Neus: puntig Mond: klein Kin: rond Haar en wenkbrauwen: zwart	Woumen: 12de kanton Idem	Pierre Jacques en Derycke Thérésè (+) wonende Woumen	In Amerika	
1857	VAN ROBAEYS Charles-Louis. 19.12.1837 Matroos	Onbekend	Pittem 39de kanton Idem	Pierre Van Robaeys en Sesier Amelié-Blondine Wonende Staden. Kuiper	Bevindt zich in Amerika	

Vanaf 1872 wordt een andere structuur van tabel gebruikt (minder gegevens). De geboorteplaats, de persoonsbeschrijving, de woonplaats en het beroep van de vader verdwijnen. De inschrijvingsplaats zal wel de woonplaats zijn, maar niet noodzakelijk de geboorteplaats

Jaar	NAAM en datum geboorte	Inschrijvingsplaats	Ouders	Bevindingen
1872	WILLEMS Leopold 16. 02.1850	Oostende	Pierre Willems en de Blauwe Barbe	Bevindt zich in Amerika
1873	VAN EYGHEN Henri 13.09.1853	Veurne	Jean-Marin Van Eyghen en Tavernier Sophia-Francois	Bevindt zich in Amerika
1874	VANHOVE Emile	Brugge	Francis Vanhove en Uzée Catharina	Bevindt zich in Amerika
1874	DEVREKER Amand	Handzame	Charles Devreker en Van Hecke Anna	Bevindt zich in Amerika
1875	BURKE François	Oostende	Francois Burke en Rahier Marie	Bevindt zich in Amerika

1876	GODDEYNE Désiré	Kortemark	Charles Goddeyne en De Corte Barbe	Bevindt zich in Amerika
1877	GODDEYNE Edouard	Kortemark	Charles Goddeyne en De Corte Barbe	Bevindt zich in Amerika
1878	DELBOU Alexander	Oostende	Francois Delbou en Verleye Jaenna	Men denkt dat hij in Amerika is
1883	VERHOEST Aloïs-Francois	Bikschote	Pierre Verhoest en Faes Nerée	Woont in Amerika
1885	VAN HOLLEBEKE Triphon	Wingene	Charles-Louis Van Hollebeke en Sabbe Virginie	Heeft het land verlaten in 1884 en naar Amerika geëmigreerd.
1902	MALY Evariste ¹	Brugge	Charles Maly en Coucke Philomena	Bevindt zich in Amerika
1902	REYBROUCK Louis	Sijsele	Armand Reybrouck en Goethals Sabine	Bevindt zich in Amerika
1902	STALENS Julien	Sijsele	Charles Stalens en Rapelier Marie	Bevindt zich in Amerika
1902	GABY Emile	Moerkerke Gaby en Meerschaert Virginie	Bevindt zich in Amerika
1902	DECLERCK Désiré	Kortrijk	Eduard Declerck en Debe Barbe	Bevindt zich in Amerika
1902	ROSSEEL Camille	Wevelgem	Henri Rosseel en Dumoulin Philomene	Bevindt zich in Amerika
1902	HESPEL Joseph ²	Ingoogem	Henri Hespel en Vanwynsberghe Françoise	Bevindt zich in Amerika
1902	DEGRAVE Arthur	Schuijferskapelle	Auguste Degrave en Lahoutter Julienne	Bevindt zich in Amerika
1902	DELMOTTE Cyrille ³	Tielt	Augustin Delmotte en Van Lancker Colette	Bevindt zich in Amerika
1902	VERHEYE Jules	Schuijferskapelle	Henri Verheye en Verstraete	Bevindt zich in Amerika

¹ Maly Evariste, vertrokken in Antwerpen op 2 november 1901 met de ss Vaderland. Hij is beeldhouwer van beroep en gaat naar zijn broer Francois ook beeldhouwer die reeds 10 jaar in Amerika woont

² Hespel Joseph, vertrokken in Antwerpen in augustus 1901 met de ss Kensington. Hij is landbouwer en gaat naar Chicago bij zijn broer Remy. Deze is knecht in een klooster

³ Delmotte Cyrille, + Detroit 9.2.1968

			Mélanie	
1902	DE BACKERE Jules	Pittem	Charles De Backere en Neiryck Marie	Bevindt zich in Amerika
1902	DEMEESE Joseph	Meulebeke	Felix Demeese en Lust Mélanie	Bevindt zich in Amerika
1902	LAHOUSSE Jules	Aarsele	François Lahousse en Vandenhende Eulalie	Bevindt zich in Amerika
1906	GOUWELOOZE Emile ⁴	Lapscheure	Chrétien Gouweloze en Keukelinck Christine	Bevindt zich in Amerika
1906	STRINCK Henri	Menen	Charles Strinck en Hollez Romanie	Bevindt zich in Amerika
1906	DEMYTTENAERE Jules ⁵	Menen	Louis Demyttenaere en Barbe Marie	Bevindt zich in Amerika
1906	DUFRUMONT Edmond	Marke	Charles Dufroumont en Supply Rosalie	Bevindt zich in Amerika
1906	DESIMPEL Remi	Handzame	Auguste Desimpel en Bonduel Octavie	Bevindt zich in Amerika
1906	BILLIET Victor ⁶	Kortemark	Auguste Billiet en Vandaele Nathalie	Bevindt zich in Amerika
1906	BORLÉ Ivon	Kortemark	Eduard Borlé en Decoster Léonie	Bevindt zich in Amerika
1906	VANSTECHELMAN Richard ⁷	Kerken	Aloise Van Stechelmaen en Verstraete Pélagie	Bevindt zich in Amerika
1908	MONTAIGNIE Théodoro	Brugge	Prosper Montaignie en Vandenbussche Léonie	Bevindt zich in Amerika

⁴ Gouweloos Emiel werd geboren te Lapscheure op 1 augustus 1886 en woonde in Damme. Hij vertrok in februari 1905 met de ss Kroonland vanuit Antwerpen. Hij vestigde zich in Mishawaka, Indiana. Hij is landbouwer en ging naar zijn broer Louis

⁵ Geboren op 23 juni 1886 te Menen. Vestigt zich te Westport, Connecticut. Hoeve voorman

⁶ Geboren in 1885. Vertrokken te Antwerpen in mei 1905 met de ss Kroonland naar Detroit, dagloner

⁷ Vertrokken in Antwerpen in juni 1902 met de ss Zeeland naar Detroit. Hij gaat naar zijn broer Charles. Landbouwer

VOORBEELDEN UIT DE PROVINCIE Antwerpen

Jaar	Naam Voornaam Datum geboorte Beroep	Plaats geboorte Woonplaats	Naam en voornaam ouders Beroep vader Naam voogd en beroep	Reden van afwezigheid
1856	KENNEDY Jean Guillaume ⁸ 15.03.1836 Bediende bij handelaar	Antwerpen Antwerpen	Bartholemy Kennedy en Volindit Brequigny Marie Hortense. Antwerpen Handelaar	Bevindt zich in Amerika
1856	VAN DEUREN Remi 06.06.1836 Timmerman	Antwerpen Antwerpen	Joseph Van Deuren en Bessems Anne Catharine New York Handelaar	Woont in New-York
1856	AERTS Jean Joseph 21.01.1836 Zonder	Brasschaat Antwerpen	Adrien Aerts en Capiteyns Jeanna. Brasschaat Dagloner	Bevindt zich in Amerika
1857	HAINÉ Arthur Constant 19.10.1837 Zonder	Merksem Antwerpen	Josse Joseph Francois Haine en Geens Marie Francoise Antwerpen Dokter in de medicijnen	Bevindt zich in California
1857	CURRINCKX Louis ⁹ 08.09.1837	Geel Antwerpen	Norbert Currinckx en Willems Marie Elisabeth	Bevindt zich in Amerika

⁸ Vertrokken op 22 september 1855 met de "David Hoadley" vanuit Antwerpen en via Hull naar New-York

⁹ Verrokken op 10 oktober 1855 met de "Gazelle" vanuit Antwerpen via Hull naar New-York

	Zonder		Geel Dagloner	
1858	WOZILLA Martin Francois 29.04.1836 Bureelbediende	Antwerpen Antwerpen	François Wozilla (+) en Pittoors Anne Cornelia (+) Voogd: Pulinckx, winkelier in Antwerpen	Woont in New-York
1858	VANLANDEWYCK Pierre 26.02.1838 Zonder	Mechelen Antwerpen	Jean francis en Van den Brande Thérèse Mechelen Kleermaker	Vertrokken naar Nederlands-Indië
1859	LEMAIRE Bertin Louis 14.01.1839 Timmerman	Antwerpen Antwerpen	Guill. Auguste en De Waele Isabella Barbara. Antwerpen Ondernemer	Vertrokken naar Valparaiso (Chili)
1859	DE RON Jean François 21.02.1839 Zonder	Antwerpen Antwerpen	Jean Baptiste en Verbeeck Marie Thérèse. Antwerpen	Verblijft in Californië
1859	AKKERMANS Benoni Antoine ¹⁰ 23.02.1839 Smid	Brugge Antwerpen	Jean en Snoeck Isabella Antwerpen Smid	Verblijft in Brazilië
1859	LANDELOOS François 02.08.1839 Dagloner	Antwerpen Antwerpen	Jean en Bruynseels Marie. Antwerpen Dagloner	Verblijft in Brazilië
1870	SANDERS Alouis Bernard 02.05.1850 Handelaar	Lier Mexico	Jean Baptiste en Gillis Marie Elisabeth Lier Schoenmaker	Bevindt zich in Mexico
1870	DANCKAERTS Jean Alexandre 13.09.1850 Zonder	Antwerpen Amerika	Gommaire en Lettelier Julie Amerika	Verblijft in Brazilië

¹⁰ Vertrokken vanuit Antwerpen op 2 november 1858 met de "Jeannette" naar Recife/Pernambuco (Brazilië). Smid

Vanaf 1873 krijgen de tabellen een andere indeling

	Naam en Voornaam Beroep Laatste woonplaats	Geboorteplaats Geboortedatum	Signalement	Inschrijvings- plaats	Voornaam vader Naam en voornaam moeder Woonplaats	Reden afwezigheid
1873	LAMBEAU Victor Joseph ¹¹ Metselaar Antwerpen	Hamme (O.VL) 14.08.1853	161 cm. Rond aangezicht, bruine ogen, grote neus, gemiddelde mond, kin rond en haar en wenkbrauwen bruin	Antwerpen	Jean Francis Lambeau en Van der Straeten M.T. Antwerpen	Verblijft in Amerika
1873	TOELEN Lieven Gabriel Student Turnhout	Turnhout 01.11.1851	172 cm. Ovaal gezicht en rond voorhoofd; blauwe ogen, gewone neus, kleine mond, ronde kin, haar en wenkbrauwen blond.	Turnhout	Jean Antine Toelen en Van Gael Elisabeth. Turnhout	Verblijft in Amerika

In 1880 krijgen de tabellen opnieuw een andere indeling en worden de gegevens summierder. De geboorteplaats en -datum worden niet meer weergegeven. Wij kunnen veronderstellen dat de inschrijvingsplaats ook dikwijls de geboorteplaats is, maar zeker is dat niet.

Jaar	Naam en voornaam Beroep	Inschrijvingsplaats	Naam van de vader. Naam en voornamen van de moeder	Reden afwezigheid
1881	VAN DYCK Alfred Marie Antoine	Antwerpen	Ferdinand Joseph Van Dyck en Van der molen Virginie	Verblijft in New-Orléans

¹¹ Gehuwd met Charlier Marie Adolphine. Vertrokken vanuit Antwerpen in april 1873 met de "Victoria" naar Green Bay Town, Wisconsin

			Louis	(US)
1881	SOMERS Pierre Leopold	Antwerpen	Pierre Somers en Selens Anne Marie	Verblijft in Amerika
1881	CAMPERS Edmond Sigarenmaker	Antwerpen	Robert Campers en Toelen Anne Marie	Verblijft in Boston
1881	VAN HOVE Jean François	Antwerpen	Jean Baptist Van Hove en Dyck Elise	Verblijft in Amerika
1887	VAN EECKHOVEN Eugène	Antwerpen	Pierre Paul en Van Assche Jeanne Thérèse	Verblijft in Philadelphia
1887	DE PUNDER Pierre	Mechelen	François De Punder en Destrèfles Catharina	Verblijft in Amerika
1889	JANSSENS Jean	Antwerpen	Jean Baptiste en Verkoyen Caroline-Josephine	Veryrokken naar Buenos-Ayres
1889	CORTHOUT Louis-Hippolyte	Antwerpen	Jean Louis Corthout en Brack Marie -Madeleine	Naar Argentinië vertrokken
1889	FABRE Bernard-Francois	Antwerpen	Charles en De Koninck Cecile	In Nederlands-Indië
1889	Noé Marcel-Corneillie	Borgerhout	Gustave Corneille en De Scheemaeker Marie	Naar Argentinië vertrokken
1889	WILS Jean	Mechelen	Charles-Francois en Silverans Virginie-Philomene	Naar Argentinië vertrokken
1889	GYSSELS Michel	Mechelen	Francois en Leopold Catharina-Rosalie	Naar Argentinië vertrokken
1889	VAN DER AUWERA	Mechelen	Jean Charles Van der Auwera en Mariën Marie-Elisabeth	Verondersteld naar Argentinië vertrokken
1893	VAN OPSTAL Karel ¹²	Hoboken	Jozef Van Opstal en Verachttert Maria Joanna	Verblijft in Argentinië
1893	VAN DAM Jozef	Mechelen	Jan Klaas Van Dam en Verbeemen Anna Maria	Het schijnt dat hij naar de Argentijnse Republiek vertrokken is;
1898	MINTIENS Antoine Joseph	Antwerpen	Jean Mintiens en Sans Virginie Joséphine	Te Philadelphia
1898	SANDERS Henri Joseph	Mechelen	Jean Francois en an Hasbroeck Jeanne	Verblijft in Buenos-Ayres
1900	BOEYKENS Augustinus	Hoboken	Felix Boeykens en Boeykens Maria	Verblijft in Amerika
1900	HEYENEN Josephus ¹³	Merksem	Cornelius Heynen en Van Der Herten Angelica	Verblijft in Amerika
1900	HUYBRECHTS Edmond Augustinus	Mortsel	Servatius Cornelius Huybrechts en Dingemans Joanna	In Oost-Indië
1901	MICHIELSEN Piet Emile	Borgerhout	Frans Lodewijck Michiels en Van Eeckhoven Maria Theresia	Verblijft in Amerika
1903	ENGELLEN Jaak	Borgerhout	Jozef Victor Engelen en Deses Maria Catharina	In Londen
1903	FRANENBERG Eugène Justin	Geel	Michael Jozef Franenberg en Vandevliet M.R.D	In Chili
1910	LAUREYS Petrus Cyriel	Berchem	Pieter Hendrik Laureys en Laureys Maria Louise	Verblijft in Amerika

¹² Gehuwd met Stock Susanne. Woont in Villaguay (Entre Rios – Argentinië) en heft 8 kinderen

¹³ Vertrokken vanuit Antwerpen op 17 februari 1899 met de Friesland met bestemming New-York. Vestigt zich in Chicago. Beroep: kuiper

1910	VAN WETTER Jozef Maria Louis ¹⁴	Hoboken	Camille Alfons Van Wetter en De Neeff Guill. El.	Verblijft in Amerika
1910	VAN DER VREKEN Renaat	Merksem	Guilhelmus Van Der Vreken en Van Akeleyen Adelaide	Verblijft in Amerika
1910	VERMEULEN Edward Lodewijk	Merksem	Jacob Vermeulen en Sophie Laurentia	Verblijft in Amerika
1910	FOSTÉ Jan	Mechelen	Jozef Fosté en Thys-Van den Audenaerde Suzanne	Verblijft in Amerika
1911	MEEUSEN Jozef	Borgerhout	Jan Frans Meeusen en Ploegaerts Maria	In Brooklyn (US)
1911	FRANK Jan Lodewijk Karel	Merksem	Lodewijk Jan Alberic Frank	In New-York
1911	BRASPENNINCK Jan Victor ¹⁵	Schoten	Constant Frans Braspenninck en Schillemans Maria	Verblijft in Amerika
1911	THUES Constant Alfons ¹⁶	Lier	Geeraert Thues en Goossens Maria	In New-Jersey (US)

¹⁴ Vertrokken vanuit Antwerpen in september 1908. Vestigt zich in Detroit . Overleden in april 1963.

¹⁵ Geboren Te Schoten op 3 februari 1891. Vertrokken vanuit Antwerpen in januari 1910 met de Zeeland met bestemming New-York en verder naar Norway. Daarna naar Oconto Country (Wisconsin) als smid. Overleden te Lena/Stiles (Wisconsin) in 1966

¹⁶ Geboren in Antwerpen op 13 juli 1891. Vestigt zich eerst in New-Jersey en later Californië als werfleider